

Příspěvek ke genezi učitelské profese

Zdeněk Kalhous – František
Horák

- Učitelská profese je specifická a náročná profese
- Není pochyb o tom, že na začátku učitelské praxe je určité období, kdy je adeptům učitelství věnována zvláštní péče, aby se co nejdříve a nejúčinněji adaptovali

Výzkum

- Na přelomu let 1994 a 1995 byl distribuován anonymní dotazník určený začínajícím učitelům (jednoroční až tříletá praxe na škole)
- Rozesláno 400 dotazníků
- Vrátilo se 187
- Dotazník rozdělen do tří skupin:

První skupina

- Druh absolvované VŠ
- Aprobace
- Škola, na níž učitel působí
- Třídní učitel
- Hospitace
- První dojmy
- Čas k přípravě na vyučování

Druhá skupina

- Srovnání jejich odborných znalostí s učitelskou praxí
- Zhodnocení kvality v jednotlivých složkách
- Doporučení na zlepšení v jednotlivých oblastech

Třetí skupina

- Posouzení potřebnosti vybraných ped. vědomostí a dovedností pro samotnou učitelskou praxi a pro rozvoj učitelské osobnosti
- Jednalo se o 44 poznatků a činností nejrůznější povahy – potřeba byla vyjádřena na pětistupňové škále
- Na závěr se respondenti mohli vyjádřit, co považují za důležité

- Získáno velké množství dat zahrnutých do diagramů, tabulek a grafů
- Byla užita procentová frekvence

celkem	187
Muži	22%
Ženy	78%

ZŠ	54%
Gymnázium	4%
SOŠ	24%
SOU	3%
ZŠ – G	4%
Jinde	8%
Neuvedli	3%

Nejvíce respondentů tvoří absolventi učitelských fakult

Pedagogická fakulta	70%
Přírodovědecká fakulta	10%
Filozofická fakulta	6%
UP Olomouc	57%
MU Brno	32%

Učitelství všeob. vzděl. předm. 5. - 12. r.	39%
ČJ – OV	9%
M – F	4%
F – základy techniky	3%
ČJ – D	2%
ČJ – HV	2%
Uč. 1. stupně	26%
Spec. ped.	14%
Uč. odb. předmětů na SŠ zdravotní	5%

Třídní učitelé	74%
Nehospitovali	22%
Hospitace 1 – 3 hodiny	47%
Hospitace 4 – 6 hodin	17%
Hospitace 7 a více	9%

Dojmy a představy

Lepší	12%
Odpovídající	66%
Horší	13%
Zklamáno	2%
Jiné, pozitivní odpovědi	5%

Příprava na vyučování

Více než 2 hodiny denně	24%
1 – 2 hodiny	67%
Méně než 1 hodina	6%

Volné odpovědi

- Doporučení ke zvýšení ped. praxe pod vedením zkušených učitelů
- Zkvalitnění a rozšíření výuky obecné didaktiky a psychologických disciplín
- Citace:....

Poslední skupina otázek:

Na základě vašich osobních zkušeností zaškrtněte jednu z číslic 1-5 u každé předložené ped. dovednosti vyjadřující její potřebnost:

1) Pro učitelskou praxi

2) Pro utváření učitelské osobnosti

- Stupeň 1 znamenal nezbytnou potřebu
- Stupeň 5 naprostou zbytečnou potřebu
- Formulováno 44 nejrůznějších skupin poznatků a činností, jejichž osvojení ve vědomosti a dovednosti respondenti měli či neměli akceptovat z hlediska nezbytnosti

- Většina respondentů posuzovala nezbytnost předložených vědomostí a dovedností v obou případech téměř stejně
- Uvádím výčet několika formulací – nejvíce frekventované a extrémní
- Z hlediska učitelské profese, jsou nejvíce ceněny:

- Umět komunikovat se žáky
- Umět adekvátně hodnotit učební výkon žáka
- Umět správně provádět individuální ústní zkoušku
- Znat metodiku povzbuzování a trestání a umět ji aplikovat ve třídě
- Umět pohotově rozhodovat ve standardních i neobvyklých situacích

- Mít jasnou vlastní koncepci výchovy a vzdělání
- Znat a umět uplatnit metody výuky a umět v dané situaci zvolit adekvátní metodu
- Znat nejrozšířenější druhy výchovných obtíží a způsoby jejich řešení ve škole a v rodině
- Chápat význam spolupráce rodiny a školy v současných podmínkách, umět tuto spolupráci realizovat

Poslední dvě jsou nahrazovány:

Chápat a uspokojovat potřebu
permanentního sebevzdělávání.

Umět analyzovat vliv sociálního
prostředí na vývoj žáka.

Závěr

- Na základě závěrečné analýzy realizovaného výzkumu lze konstatovat, že především ze strany vedení školy je ve vztahu k začínajícím učitelům opomíjena funkce uvádějících učitelů.
- Převážná část učitelů je pověřována i těmi nejnáročnějšími učitelskými povinnostmi – třídní učitel
- Je podceňována příprava na výuku

Děkuji za pozornost

